

23.1.2025

VN/27263/2023
VN/27263/2023-OM-23**Pöytäkirja 23.1.2025 - Nuorisorangaistussääntelyn kehittämistyöryhmän 5. kokous**

Aika Torstai 23.1.2025 kello 13-15.30

Paikka Oikeusministeriö Meritullinkatu 10 ja etäyhteys

Läsnä Nea Koivu, OM (puheenjohtaja ja sihteeri)
 Mirja Salonen, OM
 Tiina Vogt-Airaksinen, RISE
 Pia Andersson, RISE
 Saila Tuomala, TI (etäyhteydellä)
 Jutta Tschokkinen, SY (etäyhteydellä)
 Pasi Pollari, STM
 Heidi Kankainen, SM (etäyhteydellä)
 Tuomas Pöyhönen. POHA
 Johanna Helminen, TI (etäyhteydellä)

1 Kokouksen avaus ja läsnäolijat

Koivu avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat.

2 Kokouksen teema: nuorisorangaistuksen täytäntöönpano

Käytiin läpi keskeiset nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoa koskevat lainkohdat. Käytännössä nuorisorangaistuksen täytäntöönpano alkaa valvontatapaamisella ja rangaistusajan suunnitelman laatimisella eli rangaistuksen sisällön tarkemmalla määrittelyllä. Nuorisorangaistuksen sisällöstä ja ohjelmista on yleiset yhdyskuntaseuraamuksia koskevat ohjeet ja erilliset nuorten rangaistuksia koskevat ohjeet. Erityisesti nuorisorangaistuksen sisältöä ohjaa Ohjenuora ja sisältökäsikirja. Yleisesti yhdyskuntaseuraamuksissa käytettäviä ohjelmia voidaan sisällyttää nuorisorangaistukseen kullekin nuorelle kohdennetusti tarpeen mukaan.

Keskusteltiin viranomaisyhteistyöstä rikosprosessin ja nuorisorangaistuksen täytäntöönpanon aikana. Pohdittiin, millaista sisältöä (vrt. tukitoimia ja palveluihin ohjausta) nuorisorangaistukseen ja muihin yhdyskuntaseuraamuksiin voidaan tällä hetkellä sisällyttää ja miten ne huomioidaan sisällöllisesti rangaistuksessa. Keskusteltiin nuorisorangaistuksen pituudesta, yhdyskuntapalveluun sisältyvästä työntekemisvelvoitteesta ja sen kohdentamisen ongelmista alaikäisille, yhdyskuntapalvelupaikkojen rajallisuudesta, mielenterveys- ja päihdehoidon mahdollisuuksista eri yhdyskuntaseuraamusten suorittamisen aikana ja/tai osana rangaistusta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

Keskusteliin nuorten ja aikuisten sote-palveluiden tarpeesta, joka ei katkea yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen aikana, vaan palvelut tulisi yhteensovittaa rangaistusaikana. Keskusteltiin myös alueellisista työllisyyspalveluista mahdollisesti osana nuorten yhdyskuntaseuraamuksia sekä lastensuojelutoimien ja nuorisorangaistuksen yhteensovittamisesta.

Puheenjohtaja kertoi, että nuorten rangaistusten parissa työskentelevien Risen virkamiesten kanssa järjestettiin tammiukuun alussa sovitusti keskustelutilaisuus, missä selvitettiin käytännön kokemuksia nuorisorangaistuksen soveltamisesta.

Keskustelutilaisuudessa nostettiin esiin muun ohella seuraavia seikkoja, mistä keskusteltiin myös nyt kokouksessa:

Rikosprosessin kestoä esitutkinnan aloittamisesta rangaistuksen täytäntöönpanoon pidettiin nuorten rikosepäilyjen kohdalla ongelmallisena. Joskus nuori oli ehtinyt tehdä esitutkinnan vireilläolon aikana huomattavan määrän uusia epäiltyjä rikoksia. Seuraamusselvityksen laatimiselle on asetettu tiukka aikataulu, mutta sitä ennen ja sen jälkeen nuoren rikosasia saattaa odottaa käräjäoikeuden käsittelypäivää huomattavan pitkän aikaa.

Yhteinen näkemys oli, että nuoret, jotka tekevät vähäistä vakavampia rikoksia, ovat vahvasti aikuisten tuen tarpeessa. Tämä pitäisi huomioida jo prosessin alkuvaiheessa. Syyttäjän ja poliisin sekä alaikäisten kohdalla lastensuojelupuolen yhteistyön tiivistämistä heti vakavamman rikosepäilyn ilmi tullessa tai rikoskierretapauksissa pidettiin keskeisenä seikkana rikosten ennaltaehkäisyssä. Rise tulee käytännössä mukaan rikosprosessiin vasta esitutkinnan päättymisen jälkeen ja vain tapauksissa, missä laaditaan seuraamusselvitys ja sen jälkeen vasta mahdollisen rangaistuksen täytäntöönpanon alkaessa.

Nuorisorangaistusta pidettiin yleisesti vaikuttavana seuraamuksena sen jämäkkyuden ja intensiivisyyden vuoksi. Tapaamisia on yhdesti-kahdesti viikossa ja tapaamistahti koettiin velvoittavana. Lyhytkin rangaistus on näin ollen aina voimakas puuttuminen nuoren elämään. Lyhyttäkin nuorisorangaistusta pidettiin vaikuttavana, mutta toisaalta nostettiin esiin, että keskeistä on saada toimiva suhde nuoreen ja sen luomiseksi tarvitaan aikaa. Pitkään rangaistukseen liittyi myös omat haasteensa nuoren elämäntilanteen muuttuessa. Nuorisorangaistuksen vahvuutena pidettiin sen räätälöintimahdollisuutta kullekin nuorelle sopivaksi. Nuoret ovat usein hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Toisilla on koulu kesken ja se vie suuren osan nuoren ajasta. Tosille, rangaistuksen tullessa täytäntöönpanoon täysikäisille nuorille oli mahdollistunut työharjoittelupaikka osana nuorisorangaistusta. Nykyinen nuorisorangaistus mahdollistaa sen, että kunkin nuoren elämäntilanne voidaan huomioida yksilöllisesti.

Tärkeänä pidettiin sitä, että nuorisorangaistusta koskeva ohjeistus olisi valtakunnallisesti yhdenmukaista. Ohje- nuora ja sisältöasiakirjat kaipaisivat päivittämistä. Käytännössä nuorisorangaistuksen ja muiden yhdyskuntaseuraamusten, esimerkiksi ehdollisen ohessa määrättävän valvonnan suhdetta pidettiin jossain määrin epäselvänä (täysin selvää ei ollut, mihin nuorisorangaistus asettuu suhteessa valvontaan). Nuorisorangaistukseen otettiin nykyään kantaa useimmiten syyttäjän pyynnöstä. Nostettiin esiin, että valvonta voi olla jossakin tilanteessa sopivampi nuorelle, joka tarvitsee tukea, koska tukiaika on pidempi. Toisaalta, jos nuori on voimakkaasti kiinnittynyt lastensuojeluun, nuorisorangaistuksen tukitoimia ei välttämättä ole pidetty tarpeellisina.

3 Seuraava kokous

Kokous 6 / helmikuu 10.2.2025 kello 9.30-12.00.

Seuraavassa kokouksessa jatketaan nuorisorangaistuksen täytäntöönpanon ja sisällön käsittelyä.

Päätettiin kutsua seuraavaan kokoukseen työryhmän kuultavaksi nuorten yhdyskuntaseuraamusten parissa työskenteleviä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiä seuraamusselvitys- ja täytäntöönpanomenettelyn käytännöistä.